ΑΠΟ ΤΑ ΓΗΙΝΑ ΣΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ

«Αγάπη νικητής» του Παύλου Λιασίδη σε σκηνοθεσία Ανδρέα Μελέκη

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

Ήρθα σπίτι μετά από την παράσταση του έργου του Παύλου Λιασίδη «Αγάπη νικητής» στο Θέατρο Σκάλα και πήγα κατευθείαν στο ράφι της βιβλιοθήκης, όπου σ' ένα φάκελο υπήρχαν τα θεατρικά του Λιασίδη: «Το θάμμαν», «Ο Αλαφροστοισιώτης», «Αγάπη νικητής». Ήθελα να ηχήσουν για λίγο ακόμη τα σοφά λόγια του ποιητή, να αναπληρώσω τα όσα μου ξέφυγαν στην παράσταση, να δω τα όσα αναγκαστικά έμειναν εκτός παράστασης.

Το πρώτο από τα θεατρικά του ο Λιασίδης το έγραψε το 1933-34 και το ανέβασε στο σύλλογο του Λευκονοίκου το 1935 όπου εκείνη την εποχή δούλευε ως εποχιακός εργάτης. Όπως γράφει ο Γιώργος Μολέσκης στο βιβλίο του «Παύλος Λιασίδης. Η δύναμη του ποιητικού ταλέντου», οι Λυσιώτες χωριανοί του δεν πίστευαν ότι ο ποιητής, ο οποίος είχε ήδη εκδώσει δύο ποιητικές συλλογές που έτυχαν αναγνώρισης και εκτίμησης, θα μπορούσε να γίνει θεατρικός συγγραφέας, που κατά τη γνώμη τους ήταν κάτι πολύ πιο σημαντικό και απαιτούσε καλλιέργεια και μόρφωση. Η εκδοχή του κειμένου που είχαμε στη βιβλιοθήκη μας ήταν του 1966 προσαρμοσμένη από τον ίδιο τον Λιασίδη για τις ανάγκες ανεβάσματος του έργου στο ραδιόφωνο του ΡΙΚ στα πλαίσια των παραγωγών του «Κυπριώτικου σκετς». Έτσι, στις εκτενείς οδηγίες προς τους ηθοποιούς του συγγραφέα- σκηνοθέτη που ο ίδιος δίδαξε τα πρώτα ανεβάσματα του έργου, προστίθενται και άλλες που αφορούν τα ηχητικά συμπληρώματα της δράσης σε μια θεατρική ραδιοπαραγωγή: *«Έρκεται η Βαρβαρού, ποκλειώννη το ξεπόρτιν, πιάννη πόσσω τσίγκον γεμάτον νερόν που ραντίζει πουκάτω πον ο νοσιός της Αδκιάς, ν' ακούεται το ράντισμαν, τζιαι να κουντζιήση λλίον πον να κάτση να καταλαβηθή...»* Αυτές οι οδηγίες δίνουν την αίσθηση ότι ακούγεται αυτούσια η φωνή του δημιουργού, ό οποίος είχε τόση έγνοια να «καταλαβηθή» κάθε τι στο έργο του.

Αλλά η παρουσία του ποιητή είναι πολύ αισθητή και σε άλλα επίπεδα του κειμένου. Το πορτρέτο του ερωτοχτυπημένου Μιχάλη, του «τζιέγγενου» ζωγράφου που θεωρείται ανάξιος και αχαΐρευτος από τους υλιστές συγχωριανούς του, είναι στην ουσία το αυτοπορτρέτο του φτωχού ποιητή Λιασίδη. Τον συγγραφέα και τον ήρωά του, τους δύο οραματιστές, τους ενώνει η από πρώτο χέρι γνώση της φύσης της έμπνευσης και της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Τους ενώνει η ικανότητα να ξεκινούν από τα καθημερινά, τα γήινα και να υψώνονται σε θέματα ηθικά και φιλοσοφικά, όπως κάνει ο Λιασίδης στα ποιήματά του.

Παράξενη ζωή! ψυσιή Θεού πον μπόρα σ' όβρει τάτιν...
Οι δκιαφορές των ιδεών, τζιαι κάθε ηλικίας,
Γεννούν τα πάθη μέσα μας τζιαι τις παραουλίες
Που φέρνον τον 'τέλειωτον πόλεμο του πεισμάτου
Απού το δώμαν τ' ουρανού, ως τον βαθύν τον Άδην!
'Η ο άλλος ο μονόλογος που ανεβάζει πολύ ψηλά το φινάλε του έργου, πολύ ψηλότερα από τα όρια της ρομαντικής ηθογραφίας:
Τοτ έννα λείψη που την γην κάθε κακόν που βλάφτει
Όντες το μισούρανον δεντρόν της Διτζιοσύνης
Σιεπάση πόλα σέλα πιον την γην της αδικίας
Τζιαι γύρουν τζιαι ξεράνουσιν τζιίνοι ψηλοί της πεύτζιοι
Τζι' που να μοιάζει σήμερον η γη νεκροταφείον
Να βαφτιστεί παράδεισος... τζι ο κόσμος ούλος μέσα...
Τζαι μιαν σημαίαν νάχουσιν να ψηλοτζιηματίζη
Τζιαι με γραμμένον στ' άσπρον της παννίν, την λέξην τούτην

Η ΑΓΑΠΗ ΝΙΚΗΤΗΣ.

Το Σκάλα έκανε πολύ καλά επιλέγοντας το έργο του Λιασίδη ως καλοκαιρινή του παραγωγή. Ο Αντρέας Μελέκης έκανε μεγάλο κόπο για να διδάξει τον λόγο του διαλεκτικού ποιητή στους ηθοποιούς Σταύρο Κωνσταντίνου, Γεωργία Νικολάου, Χρίστο Κυριάκου, Κυριακή Κωνσταντίνου, Ελένη Οροκλινιώτη, έτσι ώστε αυτοί να τον έχουν όντως τιθασεύσει και να έχουν φτάσει- προς τιμήν τους- σε μια ανεπιτήδευτη φυσικότητα, όπως οι πιο πεπειραμένοι Σοφοκλής Κασκαούνιας, Σοφία Καλλή, Φοίβος Γεωργιάδης.

Όμως κατά την άποψή μου, χρειαζόταν κι ένας δεύτερος κύκλος διδασκαλίας, το αντικείμενο του οποίου να ήταν η ποιητική διάσταση του λόγου. Θεωρώ ότι η ποίηση μπορούσε να βρει και εικαστική έκφραση στην παράσταση. Ο σκηνογράφος και ενδυματολόγος της παραγωγής Λάκης Γενεθλής στο σύντομό του σημείωμα γράφει ότι προσπάθησε να δημιουργήσει ένα λιτό περιβάλλον. Όντως αυτό έπραξε, αλλά στο λυπημένο γκρίζο σκηνικό του δεν φαίνεται η αγάπη να βγαίνει νικητής στον αγώνα της με τη φτώχεια και την αδικία. Ίσως να μην είναι τυχαίο ότι για το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης επιλέγηκε το design by Denis Englezou και το painting by Kelu Englezou (αν διάβασα σωστά τα πολύ μικρά γράμματα στο εξώφυλλο). Εξάλλου, ο Λιασίδης περιγράφει ως «θάμμαν» τους πίνακες στο σπίτι του Μιχάλη. Δεν περίμενα ο εικαστικός της παραγωγής να ζωγραφίσει *«αλακάτιν ξύλαινον ... τζιαι μιαν γαϊδούραν σιερέν»* ή *«τον σσιύλον που βουρά να δακκάση κοπελούιν... και φαίνεται το αντελόσσιασμαν του»*, όμως θα περίμενα ο Λάκης Γενεθλής να θεωρήσει πρόκληση την εύρεση τρόπου απόδοσης της ποιητικής διαφορετικότητας ενός καλλιτέχνη απ' όλους τους άλλους.

Μάλλον λόγοι οικονομικοί οδήγησαν τον σκηνοθέτη να χρησιμοποιήσει το CD με τα τραγούδια του Αδάμου Κατσαντώνη γραμμένα για μια παλαιότερη παραγωγή άλλου θιάσου, επειδή οι ηθοποιοί της παράστασης έδειχναν ικανοί να τραγουδήσουν ζωντανά τα ωραία του τραγούδια.